

Socialdepartementet
111 52 Stockholm

Översyn av yrket personlig assistent (SOU 2020:01)

Storsthlm har inbjudits att lämna synpunkter på betänkande av utredningen om översyn av yrket personlig assistent, SOU 2020:1.

Sammanfattning

Syftet med utredningen, att undersöka hur personliga assistenters villkor ser ut i såväl kommunal som privat verksamhet samt i brukarkooperativ och hos assistansberättigade som anställer sina egna assistenter är ett angeläget område. Storsthlm välkomnar att villkoren för personliga assistenter ses över och ställer sig positiv till förslagen, under förutsättning att de kan genomföras på ett för kommunen kostnadsneutralt sätt. Storsthlm har inför remissvar samrått med de andra kommunerna i Storsthlms län som inbjudits att yttra sig, Botkyrka, Huddinge, Nacka, Stockholm stad, Sundbyberg och Södertälje.

Storsthlms synpunkter på utredningens förslag är följande

- Storsthlm tar som samarbetsorganisation för länets 26 kommuner inte ställning till frågan om krav på kollektivavtalsliknande villkor. Storsthlm vill däremot peka på vikten av att regelverket måste främja en sund konkurrens där endast seriösa aktörer verkar.
- Storsthlm delar utredningens uppfattning om att förändringen som gäller förslaget om att privata assistansordnare ska ansvara för assistenters sjuklönekostnader är angelägen, men har svårt att ta ställning till om förslaget blir kostnadsneutralt för kommunerna, vilket behöver säkerställas vid ett eventuellt genomförande.
- Storsthlm yttrar sig inte över utredningens förslag om att hushållslagen ses över och moderniseras, då förslaget rör verksamhet som kommunen inte är ansvarig för.
- Storsthlm ställer sig positiv till utredarens förslag om att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram och förvalta utbildningsmaterial inom området. Detta kan utgöra ett stöd vid introduktion och kompetensutveckling samt generellt bidra till enhetlighet och ökad kvalitet.

- Storsthlm stödjer förslagen från utredningen om tillsyn och vägledning för utförande av egenvård och delegerad hälso- och sjukvård. Storsthlm ser det som angeläget, utifrån patientsäkerheten, arbetsvillkor för de personliga assistenterna och kommunernas arbetsgivaransvar, att gränsdragningen mellan regionens och kommunens ansvar vad gäller vårdnära arbetsuppgifter inom personlig assistans ses över och tydliggörs.

Krav på kollektivavtalsliknande villkor

Utredningen föreslår att det införs ett krav på att arbetsgivare ska tillämpa kollektivavtalsliknande villkor. Storsthlm tar som samarbetsorganisation för länets 26 kommuner inte ställning i denna fråga. Storsthlm vill däremot peka på vikten av att regelverket måste främja en sund konkurrens där endast seriösa aktörer verkar.

Privata assistansanordnare ska ansvara för assistenters sjuklönekostnader

Idag har kommunen ansvaret för sjuklönekostnader för personliga assistenter, anställda av privata utförare. Utredningen föreslår att lagstiftningen ändras så att assistenternas arbetsgivare får ansvar för sin personals sjuklönekostnader. Arbetsgivare har då möjlighet att påverka sjukfrånvaron genom ett aktivt arbetsmiljöarbete och förändringen skulle därmed medföra starkare ekonomiska incitament att förebygga sjukdom och arbetsskador för de anställda. Utredaren menar också att förändringen skulle innebära en markering om att arbetsgivaransvaret är detsamma inom assistansbranschen som inom andra branscher.

När det gäller farhågan att förslaget kan slå hårdare mot små företag konstaterade LSS-utredningen att det precis som för små företag i andra branscher finns ett högkostnadsskydd. En rad utredningar innan denna har lämnat samma förslag, men det har ännu inte genomförts. Ansvar för privata utförarens sjuklöner innebär en omfattande administrativ börda för kommunerna. Utredningen gör bedömningen att förslaget för kommunerna borde vara kostnadsneutralt.

Storsthlm anser att förslaget är en ur många perspektiv angelägen förändring. Det är däremot svårt att ta ställning till utredningens ställningstagande om att förslaget är kostnadsneutralt. Storsthlm kan inte bedöma om flytten av sjuklöneansvaret kommer att leda till minskade kostnader i enlighet med den beräkning¹ som presenteras i utredningen och som hämtats från LSS-

¹ beräknade minskningen av det allmänna bidraget till kommunen på drygt 300 miljoner kronor Anslag 1.1 Kommunalekonomisk utjämning, utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

utredningen². Om förslaget genomförs behöver det säkerställas att ändringen blir kostnadsneutral för kommunernas del.

Hushållslagen ses över och moderniseras

Förslaget rör verksamhet som kommunen inte är ansvarig för och Storsthlm yttrar sig därför inte om förslaget.

Socialstyrelsen tar fram och förvaltar utbildningsmaterial

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen får i uppdrag att ta fram och förvalta ett samlat, digitalt utbildnings- och kunskapsmaterial riktat till personliga assistenter, arbetsledare, assistansanvändare och närstående. Storsthlm ställer sig positiv till förslaget då det kan utgöra ett stöd vid introduktion och kompetensutveckling samt generellt bidra till enhetlighet och ökad kvalitet.

Tillsyn och vägledning för utförande av egenvård och delegerad hälso- och sjukvård

Utredningen konstaterar att många personliga assistenter har ansvar för egenvård eller delegerad hälso- och sjukvård och att kunskapen om vilka regler som gäller och hur ansvarsförhållandena ser ut när personliga assistenter utför egenvård och hälso- och sjukvård på delegation därmed behöver öka.

Utredningen föreslår att regeringen ger IVO i uppdrag att genomföra en tillsyn av hur regelverket om egenvård och vård på delegation tillämpas vid personlig assistans. Syftet bör vara att identifiera vilka delar av regelverket som behöver förtydligas. Vidare föreslås även att regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd som ger vägledning kring de speciella omständigheter det innebär att en eller flera assistenter ger stöd till assistansanvändare vid egenvård eller träder in i hälso- och sjukvårdspersonals ställe för att utföra vårdinsatser.

Storsthlm ser det som angeläget, utifrån patientsäkerheten, arbetsvillkor för de personliga assistenterna och kommunernas arbetsgivaransvar, att gränsdragningen mellan regionens och kommunens ansvar vad gäller vårdnära arbetsuppgifter inom personlig assistans ses över och tydliggörs. Storsthlm stödjer därför förslagen om tillsyn och vägledning för utförande av egenvård och delegerad hälso- och sjukvård.

² SOU 2018:88 Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen

STORSTHLM

Med vänlig hälsning

Mats Gerdau
Förbundsordförande, Storsthlm

Madeleine Sjöstrand
Förbundsdirektör, Storsthlm